

۱۰۰۰ روز با امیرعبداللہیان در وزارت امور خارجه

محمد صادق فضلی در تبیین بیش از ۱۰۰۰ روز خدمت شبانه روزی حسین امیرعبداللہیان در وزارت امور خارجه می‌نویسد: همیشه می‌گفت درست نیست که یک نفر را صرفاً به این دلیل که نگاهش با ما متفاوت است، حذف کنیم و برعکس، باید برای همراه کردن او باید تلاش کنیم. در این هزار روز فراموش نشدنی، او التفاتی ویژه به تمام مکاتبات و تماسهای شخصی همکاران یا هموطنان داشت.

را نمونه ای از ترکیب قدرت نرم و سخت و ایجاد قدرت هوشمند برشمرد که نقش وزیر شهید در ایجاد پیوست دیپلماتیک و تقویت گفتمان بازدارندگی در دیپلماسی غیر قابل انکار است. در یک نتیجه کلی باید گفت که تعهد به افزایش قدرت ملی و بازدارندگی باور قلبی و عملی شهید امیرعبداللہیان بود.

از دیگر دستاوردهای شهید امیرعبداللہیان باید به مدیریت بحران‌های مقطعی با کشورهای همسایه، ترمیم و ارتقای روابط با کشورهای عربی از جمله عربستان و امارات، پیشبرد سیاست همسایگی، پیشبرد سیاست نگاه به شرق و ارتقای روابط به سطوح راهبردی با روسیه و چین، تنوع بخشی به روابط با کشورهای در حال توسعه، تقویت دیپلماسی اقتصادی، حضور در محافل بین‌المللی از جمله شورای امنیت سازمان ملل، عضویت ایران در سازمان‌های مهم بین‌المللی از جمله شانگهای و بریکس، تقویت روابط با امریکای لاتین و آفریقا و... اشاره کرد که شخصیت و مهارت جامع وی در دیپلماسی را نمایان می‌سازد.

سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در دورانی که امیرعبداللہیان سکان آن را به دست گرفت با چالش‌های محیطی و بین‌المللی متعددی مواجه بود، تحریم‌های ظالمانه، ایجاد خلأ امنیتی در افغانستان توسط آمریکا، مشتعل شدن بحران در منطقه قفقاز، شروع جنگ اوکراین، اقدامات گروه‌های تروریستی در داخل و خارج از کشور، اوج‌گیری کرونا، فتنه‌انگیزی داخلی دشمنان خارجی با استفاده از روش جنگ ترکیبی و... از جمله چالش‌های روزهای آغازین این دوره در دستگاه دیپلماسی به شمار می‌آید. اما او با این شرایط می‌بایست سیاستی را در پیش گیرد که بتواند ثبات در سیاست خارجی را تضمین و بویژه فشارهای ناشی از تحریم را جبران نماید. با در نظر گرفتن این وضعیت حساس، وزیر مجاهد و فعال توانست مسیر تعاملات خارجی کشور را گسترش دهد و با تحرک بیشتر در چارچوب مذاکرات عزتمندانه و راهبردهای پیش گفته، با ورود گسترده واکسن، آزاد سازی بخش قابل توجهی از سرمایه‌های بلوکه شده، افزایش فروش نفت، مهار اقدامات گروه‌های تروریستی در خارج از مرزها، خنثی سازی جنگ شناختی و تقابل با روش‌های جنگ ترکیبی دشمن و... مانع از موفقیت راهبرد دشمنان کشور در ضربه زدن به منافع جمهوری اسلامی ایران گردید.

در پایان باید گفت مجموع تلاش‌ها و خدمات وی به کشور طی این سال‌ها، میراث‌گران بهایی است که موجب تقویت قدرت ملی کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران شد. میراث این شهید بزرگ، تبیین یک نظام معنایی برای دستیابی به اهداف و مبانی تمدن ایرانی اسلامی است و در رویکرد تکاملی نظام جمهوری اسلامی ایران، این مسیر، برگشت ناپذیر به نظر می‌رسد.

خارجی تلقی می‌شود، قطعاً تأثیر سلبی بر راهبرد منطقه‌ای کشور داشت. شهید امیرعبداللہیان با باورمندی به قدرت درون‌زا و بهره‌گیری از آموزه‌های اسلامی مبتنی بر رفع نزاع در بین دوستان و هدایت شدت عمل همگان به سوی دشمنان و با حمایت قاطع از مقاومت، توانست مفهوم میدان و دیپلماسی را در افزایش منافع ملی بازبانی کند و مانع از تقویت نظری و عملی این برساخت در سیاست خارجی شود. امیرعبداللہیان به دلیل سوابق کاری در منطقه، در حوزه مقاومت یک فرد دارای نظریه و مهارت علمی و عملی بود که توانست حمایت از مقاومت را در قانون قدرت منطقه‌ای ایران بازتعریف و تقویت کند. از مهارت‌های دیپلماتیک وی اتصال عنصر حمایت از مقاومت به رکن تقویت قدرت ملی بود، به این معنا که به هر میزان، مقاومت تقویت شود می‌توانیم شاهد پیشینه‌سازی قدرت منطقه‌ای و ملی باشیم و برخلاف تصویرسازی دشمنان، تقویت محور مقاومت هزینه تلقی نمی‌شود بلکه سرمایه‌گذاری جمهوری اسلامی ایران در قدرت منطقه‌ای به شمار می‌آید.

بخش مهمی از تحرک دیپلماتیک شهید امیرعبداللہیان در حمایت از گروه‌های مقاومت، به ویژه پس از عملیات طوفان الاقصی، صورت گرفت. جنایات رژیم صهیونیستی در غزه موجب شد که دیپلمات عالی‌رتبه جمهوری اسلامی ایران برای ممانعت از ادامه فشارها و کسب حمایت کشورها و همچنین تحت فشار قراردادن رژیم صهیونیستی، تحرکات دیپلماتیک را در عرصه دو جانبه و چند جانبه، چندین برابر افزایش دهد و به خوبی توانست با زبان و تحرک دیپلماسی مانع از محاسبات اشتباه دشمن برای گسترش دامنه منازعه به سطح منطقه شود. باید به این نکته اشاره کرد که مظلومیت مردم فلسطین و غزه در اندیشه شهید امیرعبداللہیان، به عنوان یک مسئله انسانی و دینی مطرح بود که این امر حاکی از باورمندی وی به مکتب و گفتمان سیاست خارجی انقلاب اسلامی است.

تعهد به تقویت قدرت درونی و توسعه استراتژی بازدارندگی نامتقارن جمهوری اسلامی ایران یکی دیگر از شاخصه‌های مهم در نگرش و کنش دیپلماسی شهید حسین امیرعبداللہیان به شمار می‌آید. پس از تجاوز رژیم صهیونیستی علیه سفارت جمهوری اسلامی ایران در دمشق، لزوم بازبانی و تقویت بازدارندگی جمهوری اسلامی و کنش هم‌زمان دیپلماسی در مسیر استراتژی پاسخ نامتقارن ضروری به شمار می‌آید. شهید امیرعبداللہیان پیش از عملیات وعده صادق، تحرکات دیپلماتیک و رایزنی‌های خود را بر پایه حق دفاع مشروع و عمل متقابل در حقوق بین‌الملل شروع کرد. در این دوره حساس هیچ نشانه‌ای مبنی بر تعارض و شکاف میان راهبرد نظامی و دیپلماسی به چشم نمی‌خورد، بلکه می‌توان پاسخ ایران

ضرورت در ترسیم سیاست خارجی، از جمله ویژگی‌های دیگر این دوره از سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است. تصویرسازی از جمهوری اسلامی ایران به عنوان کشوری صلح طلب و کنشگری هوشمند و مبتکر، رفع تحریم‌ها با تأکید بر استیفای حقوق و منافع ملی، توسعه و تعمیق روابط دو جانبه با کشورهای در کنار روابط چند جانبه، حل و فصل اختلافات با کشورهای همسایه و منطقه، اولویت بخشی به آسیا و جهان اسلام، مقابله با بحران‌ها و کمک به حل آنها بویژه در حوزه پیرامونی، حضور فعال در سازمان‌های بین‌المللی برای دفاع از منافع ایران، مقابله دیپلماتیک و پیشگیرانه با تهدیدها در حوزه امنیت ملی، توجه به کشورهای آفریقایی و امریکای لاتین و... راهبردها و رویکردهایی هستند که در بخشی از سازه سیاست خارجی مورد توجه شهید امیرعبداللہیان، از سایه خارج شده به شکل عمده‌ای بارز و نمایان شدند.

در نهایت او از اصل «صلحت» به معنای انعطاف برای دور زدن موانع سخت و ادامه دادن مسیر غافل نشد و به طور مصداقی در موضوعاتی همچون مذاکرات رفع تحریم، رفع تنش با همسایگان، کاهش ایران هراسی، افزایش انزوای رژیم صهیونیستی، تلاش برای آتش بس در غزه، حضور در نشست شورای امنیت و... تحرک و ابتکار خود را افزایش داد.

از زمانی که نام امیرعبداللہیان برای به دست گرفتن سکان سیاست خارجی و دستگاه دیپلماسی در دولت سیزدهم مطرح شد، رسانه‌ها و مراجع خبری به تحلیل شخصیت و تفکر وی پرداختند. رسانه‌های غربی برای معرفی وزیر شهید، چندین واژه و مفهوم را از قبیل دیپلمات تندرو، دیپلمات ضد غرب، دیپلمات نزدیک به سپاه، دیپلمات منتسب به محور مقاومت و... به کار بردند که تلاشی در راستای ایجاد هراس، به انزوا کشیدن و تضعیف جایگاه دیپلماتیک وی بود تا بدینوسیله سیاست خارجی دولت سیزدهم را نیز ضعیف جلوه دهند. علت عمده این اقدام دشمنان را می‌توان در همسویی و هماهنگی حداکثری مهارت‌ها و ظرفیت دیپلماتیک امیرعبداللہیان با رویکرد رئیس جمهور شهید، آیت‌الله دکتر رئیسی جستجو کرد. اما بر خلاف این فضا سازی منفی بین‌المللی، رئیس دستگاه دیپلماسی دولت سیزدهم با در پیش گرفتن سیاست دیپلماسی پویا و تعامل هوشمند توانست دامنه تحرک و کنش دیپلماسی را توسعه دهد. از دستاوردهای برجسته این دوره به ویژه در حوزه سیاست منطقه‌ای، باید به این اشاره کرد که در عین حمایت از محور مقاومت، ترمیم و تقویت روابط با سایر کشورهای منطقه‌ای را پیش برد. از جمله مفاهیم و برساخت‌های ذهنی که در چند سال اخیر مورد توجه قرار گرفت، دو قطبی میدان و دیپلماسی بود. این دو قطبی سازی، که به نوعی تفکیک و ایجاد تعارض میان اجزای قدرت سخت و نرم در سیاست

تعهد به تقویت قدرت درونی و توسعه استراتژی بازدارندگی نامتقارن جمهوری اسلامی ایران یکی دیگر از شاخصه‌های مهم در نگرش و کنش دیپلماسی شهید حسین امیرعبداللہیان به شمار می‌آید

رئیس‌عزیز

ویژه‌نامه چهلمین روز عروج شهدای خدمت